



LOMMEN

1



oVDr:

IIJQ\!:-



LA TANUMSKOGEN LEVE

Landskapet på Tanumplatået spenner *fri* (nesten:) urørt natu til den raffinerte kultur.

Kulturlandskapets alfabet inneholder mange og kompliserte tegn. Noen av tegnene an vi lett lære, og vi kan lese av landskapet hvordan menneskene bruker det ■ dag. Vi forstår at bonden dyrker korn når vi ser de bugnende gule aksene, og vi forstår at her har noen jogget, når vi ser merket etter Adidasskoen på stien foran oss.

Ser vi pl bygninger og formede omgivelser, forstår vi rask t a t tider har skiftet og sekler har gå tt . Få r vi hjelp av ekspertet som kan tyde kryptogrammene, blir kulturlandskapet som en bok der vi kan lese om slektene bakover i hundrer, kanskje tusner av år.

Edelløvsbogen ■ skrer ene langs Tanumplatået er lite påvirkei av mennesker, men den store askekallen ved Skismyra viser at menneskene som bodde der for noen hundre år siden har høstet av den - an tagelig både til virke for håndverk og som for til dyra.

Gjengrodde beiteenger viser hvordan husdyrbruket har forandret seg,

Kirkebygn ingen på toppen av åsen - som huser "Tanums k ronede Maria" - viser oss m iddelalderens paradoksale blanding av a ketisk strenghet og sobre sans for estetikk.

Innehåll:

Det har drojt ett tag med LOMMEN, men nu är vi här igen. Numret med den nya adresslistan får dock vanta ett lag till. Nu blir det en hel del Finland och något annat där till. Forstasidan som agnas Norge ger en bild av Tanum i när omgivning. Där har Anna Marie Graff, formann i Tanum Vel, gjort en enastående insats för att bevara bygdens kulturarv. Vårt Forbunds har också varit med på ett horn med ett yttrande över Tanumplattens Aets varden. En insida tar upp hur Anna Marie belönats för arbetet.

För An styrelsen har Erland Posmose varit på Island och här åtlåt om Forbundet och kulturvetenskapens varden. Besöket har rejält satt spår i medlemsförteckningen. En reseberättelse följer i ett senare nummer av LOMMEN. För övriga nordbor, som på plats vill lära känna Island, kan Forbundet erbjuda våplanerad och förmånlig resa till ön med Foreningen Noden och Södermanlands museum. Färdledare blir Nanna Hermansson, som tidigare varit chef för Friluftsmuseet i Reykjavik.

Det är också dags för anmälan till den sjätte upplagan av kursen "Lien och slätterången". Ny parterna är Allingsås naturskyddsförening. En del andra nya inslag utlovas också. Förbered er till deltagande genom att läsa den förnämliga boken "Angar" och de andra böckerna i serien om odlingssamfundets "naturtyper". Christer Boethius har ett brinnande intresse för landskapshistoria. Han var en av de första medlemmarna i vårt Forbund. Med stöd av Studieförbundet Vuxenskolan otdar han en egen studie i ämnet. Hur han fann sin egen ångshage leder åU:ar Ingerd Wachtmeister om.

Anclers Szczepanski har påmint LOMMEN om konferensen Kunskap i landskap i Linköping. Kanske finns några restplatser kvar fortfarande. Forbundet siktar på att även i År delta med en utställning. Annars är årsmötet i Kuusamo det mest aktuella. Gör allt för att kunna delta den 22-26 augusti!. Marginalbygdernas kulturmljörer är oerhört spännande. Alla som har kunskaper i ämnet är också välkomna att formidla dessa under föredragspasserl. Anmälan till Carl Adam Hægstroml Nordens miljöår bistår med bussresan mellan Uleåborg och Oulanka. Forbundet hoppas naturligtvis på fler gynnare.

Kassören har en hilsning till oss alla. Han har inte rått på svenska postverket. Det gör att svenskar på vägen i förtsättning får finna sig i vissa nackdelar vid inbetalning av medlemsavgiften. Några har forenklat det hela till att sända en hundrakronorssedel till ett brev till Mats. Det fungerar också. Glöm bara inte avgiften. De som saknar Nordisk Bygd nr 3 och 4 har gjort detta 1990.

Mirja Miettinen's artikel om den finska skogens kulturhistoria fanns bland mycket annat med i Nordisk Bygd nr 1. Informationen om Finlands odemark kommer från finska miljömysteriet och uppsatsen om skog i Sovjet har LOMMEN fått via Europarådet.

Kåseriet "Fiinskka är inte svårt" är ett mycket gammalt klipp ur den förnämliga kollegan Dagens Nyheter. LOMMEN, som läser det inför varje finlandsresa, tycker det är fel att återge det för sina läsare. Trevligt läsning! Vi ses i Finland.

J?irz lct ncls ocle ?11cl, lle ,

Nal urcn i i.idemarksområdena lir va(ier:t nde och ti ll storsta delen så golt som orord. Odemarkerna omfatta r vattend rag, myrmark, skogar vid skogsgrlinsen och frod iga skogar som har stor ekologisk bet ydelse. / <lessa odemarken ingår också de mest vidst riickla fj lillområdena i Finland.

Odemarkerna Hr viktiga med lanke på att den samiska k ultu ren och natu rningarna i norr skall kunna heva ras. Den varierande och ri ka na turen ger också goda moj l igheter lill vandringar och rekreation.

Basen mr hevarandet av i.idemarkerna lir en sammanjlimkning av natu rningarna samt skogsbruksintressen och rekreat ionsin<lamål. <Jdemarkslagen begr linsar i nte nlimnvlirt den nu varande anv[indn i ngen av odemarkerna, u tom i st,dana fa ll diir p,verkan på naturen eller hindska]jel blir alhfor stor.

Enl igt odemarkslagen får pennanta vUgar inle anlliggas i i.idc-ll larkerna. inte heller lir gruvdrift ti ll:ill'1l. Forstl st yrdsen kan i nle iivcr l i'tla eller arrendera ut mark som hiir till ett i.idemarksonmide. i nte heller d isposi tionsrltten till s,,dan mark.

Det Ur vidare forbjudet alt bygga i odemarkerna, annal iin i anslutning ti ll nat u rningarna eller rekreationen. Statsr: '<let kan dock i u ndantagsfall ge ti llst,,nd ti ll sådana åtg lirder som tjiinar det allmilnna basta.

A n vand ni ngen av odemarkerna regleras och styrs i detalj genom u nderhålls- och d ispositionsplaner , som forststyrelsen u tarbetar for varje odemarksområde . Dessa planer får i nle omstillas i praktiken mriin milj6ministeriet ha r faststilt dem.

Skydd av skogarna

Skogarna i Fi nla nd har Hinge nyljats som ekonomiskoga r. Del lir bara i de norra delarm, av la ndet som slom skogar alljUmt befin ner sig i nat urtillstån<l. En stor del av dem ligger i natursk yddsområden och i forstst yrelsens reserval. I Hir sker i pri ncip inga avverk ni ngar. Forststyrelsen har också besl u tal all avverk ni ngar ti lls vidare i nte skall foretas i s:ldana skogar som viix er i cxtrema klimalforh,,llanden. s:lsom i de hogHinta trakterna i norm Fi nla nd (<iver 300 m over havet).

I de skogar i udemarkerna so in :ir mest vlirdefulla med tanke p:l nat urvård och rekreation kommer skogsbruk inte heller all bedri vas. Odmarksskogarna innebiir en avseviird kom plc lteri ng av de redan skyddade skogarna inom naturskyddsområden a. De skydd ade skogarn: l, ld:ir olika slags bcgrlinsningar r;der. utgi.ir inemol en femtedel av den fi.ir skogsbruk Himpade arcalen i Lappland.

Enligt i.idemarkslagen :ir si\ kallad naturenlig. skogsv:lrd lill:lllen i fem odemarksområd en och i nalles på inemol en t redjedel av den viixande skogsmarken i odemarkerna. Detta inneba r skogsvår<l och fornyelse på lång sikt. Skogen behandlas enligt principerna for den nat urliga utvecklingen. Storre avverkningar ar i nte tillåt na, och de tlila skogarna. variationsrike domen i naturen och de olika

skogsl yperna saml bcst,inde ll av gamla triid bevaras med tillhjiilp av olika hehandlingsmctoder.

I tidemarkerna koord inera s virkesansk affr)ingen med andra siill all nyttja skogen. A vverk ni ngarna skall dcssutom begr:insas ti ll de talldom i nerade skogarna på den biista skogsmarken. Luvtr;iden gylllas mer iin va nl igt!, och skogsdu ngar som priigla r landska pet eller naturen beh andlas inte alis. Skogsplog l lillg och kemisk sly bekiimpning lir hell forbjudna. Några perma nenta skogsviiga r for ti ll 11-11 lert.ra nsport anlliggas i nte. V id avverkning och drivning anviiinds arhetsi ntensi va och variera nde metoder. V id hchov va rieras skogshru kslllc lodema i 0111r:iden dii r alternat i va s:ill all nyttja skogen eller heva ra iidema rkema giir del niidvii lldigt.

Framtidsutsikter

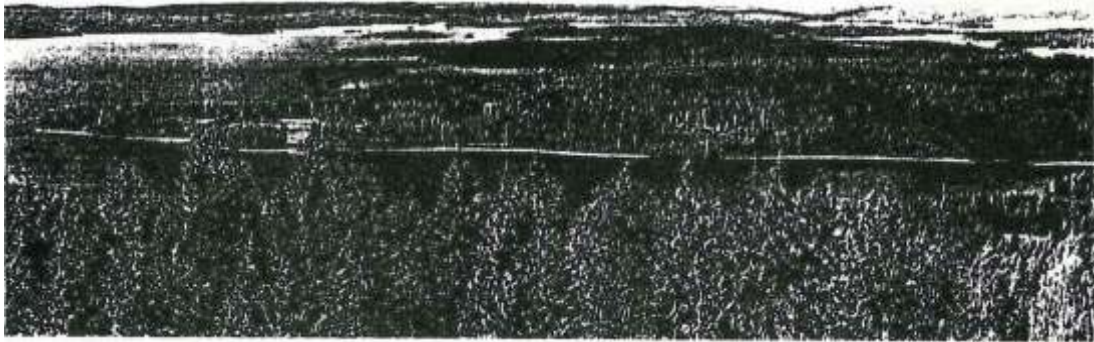
I noltd Europa ex isterar egent li ga i.idema rksområden ba ra i Fen noskand icn odt Sovjet unionen. Odemarkernas v:irde iikar allt eftersom de blir mindre oeh fiirre till antalet. I detta n u anses cidema rkema som en viktig del av det curopciska nat u rarvet, och ansvaret for all de bevaras ankommer i fiirsta hand på de Hinder dii r odemarkerna ligger. Finland har va ri t påd ri va ndc i fråga om skyddel av naturen och skogen i non'a Europa och har inriittat stora naturskyddsområden och odemarksområ den. Ocksi\ i s6dra Finland iir det mycket viktigt all <len biologiska mångfa lden och alla organismer i skogarn: l kan bevaras.



Fotos: Luomnonkuva-arkisto

Skogens kulturhistoria i Finland, arkeologiska och historiska aspekter

Liv Miia Miettinen



Skogar, myrar och vattendrag är de dominerande komponenterna i det finska landskapet. Over 70 % av landets jordyta är låkt av skogar. Våra nutida skogar är resultat av en lång och mångfacetterad utveckling, där människans påverkan ej bör underskattas. Urskogar i ordets strängaste betydelse förekommer endast i begränsad omfattning, främst i norra delar av landet. Annorstädes har människan under årtusenden påverkat skogarnas artstruktur på ett eller annat sätt. Foredragets syfte är att belysa skogarnas kulturhistoria genom arkeologisk! och historisk! material. Främställningen steds av forskningsresultat, som samarbetet mellan paleoekologin och arkeologin under de närmaste decennierna har presterat. Det arkeologiska materialet omfattar i tidsskalan över 9000 år, det historiska materialet drygt 800 år. Paleoekologiska resultat från över hela den postglaciala tiden i Finland. Vid sidan av forskning rörande lokal och regional naturutveckling har man främst genom pollenanalys kunnat klarlägga även människans påverkan i naturen, i synnerhet jordbrukets historia.

Det mest betydelsefulla händelseförloppet i Finlands naturhistoria under den postglaciala tiden är inlandsisens tillbakadragande och därmed anknytning till Osterns utveckling. Landhöjningsfenomenet har starkt påverkat landets utformning under de förhistoriska årtusendena. Den alltför pågående landhöjningen, som med tiden avtagit, är i dag störst på Bottniska Vikens kust norr om Kvarnen (Donner 1976).

Den tidigaste postglaciala naturen präglades av arktisk! klimat och tundravegetation. Under den boreala tiden blev växtligheten rikare; tall- och björkskogarna dominerade. Bland de tidigaste daterade stenåldersfynden är nåtfyndet från Antrea, på Karelska näset 9320+-269 BP (Hel-269 SIIAIÄINEN 1974). Visserligen låg stora delar av landet under Ostern; den tidigaste fångstbosättningen har dock följt kusten och den tillbakadragande isen.

Den atlantiska perioden var den mest gynnsamma klimatiska fasen i landets historia. I det varma, maritima klimatet dominerade lövskogarna: ek, alm, hassel och lind växte allmänt i södra och mellersta Finland. Omkring 3000 BC började granen sprida sig österifrån; samtidigt blev klimatet svalare; fuktigheten medförde även försumpning, som har varit kännetecknande bl.a. för de flacka kusttrakterna vid Bottniska Viken. Den nuvarande lövskogens formas. Idag hör största delen av landet

till den nordliga barrskogszonen. På den sydvästra kusten och på Åland påträffas ekblandskogar, och de nordligaste delarna av Fjäll-Lappland tillhör björkzonen.

Kulturlandskapet består av naturmiljö och den bosättningsmiljö, människan påverkat på olika sätt. Man kan utan överdrift säga, att förorda naturskogar var den dominerande miljön för stenåldermänniskan under ca. 7000 år. Dessa skogar reglerades helt av naturförhållanden: Klimatet, jordmånen och växtgeografiska faktorer. Landskapet var slutet. Öppna områden förekom endast på stränder, berg och områden, som härjats av skogsbränder. Människans påverkan var mycket liten; åtminstone i pollendiagrammen är det svart att urskilja spår av rena fångstkulturer (VUORELA 1989). Fångstekonomin anpassade sig helt till naturförhållandena; naturens årsrytm bestämde livet. Bosättningen rörde sig i en bestämd årscykel inom begränsade revir, som erbjöd näring och levnadsmöjligheter. En del av fångstkulturens boplatser var sådana, att man anlände dit år efter år under århundraden, ibland till och med under årtusenden. Dessa boplatser, såsom majoriteten av de kända boplatserna, låg på stränder. De utgjorde naturligtvis en gynnsam jordmån för antropokorer, som kan finnas i pollendiagrammen. Tillsvidare har endast mycket få undersökningar gjorts, som kunde belysa stenåldersboplatsernas flora. I de primitiva kulturererna har organisk! material alltid varit av avgörande betydelse. De förhistoriska fynden i Finland är emellertid mycket fattiga på fynd av organisk! material. Detta beror på den sura och kalkfattiga jordmånen, där organiska rester bevaras endast i undantagsfall, såsom i myrar och ilera. Vårt förhistoriska material består av fynd av sten, keramik och metaller. Det förhistoriska benmaterialet t.ex. utgör nästan enbart av brända ben: måltidsrester från boplatser samt lämningar av brandbegravningar.

Direkta bevis på odling under stridsyxkulturen i Finland saknas alltför. Utgående från kulturens utbredning i SW-W-Finland och dess boplatssval har jordbruk ansetts sannolikt (Edgren 1970, 1984). Flera pollenanalyser har man kunnat konstatera mänsklig påverkan, såsom höjning av skog med eld och människoburen ortpollen. Sådespollen, makrofossila sådeskorn eller avtryck av sådeskorn i keramiken har tillsvidare ej konstaterats. Från flera boplatser har man däremot arkeologiska bevis för anpassning till fångstekonomin (Mei-

NORDISKA FORBUNDET
FOR KULTURLANDSKAP
har fått mange
hålsningar från
medlemmarna .

En del sprids vidare
genom LOMMEN.

Det här julkortet
från Norsk
Landbruksmuseum
är en sådan.



Forslag til en finsk-russisk grensepark .

* * *

Finland og Sovjet-Unionen er blitt enig om et forslag til opprettelse av et beskyttet område langs den felles grense. Den skal hete "Amitie" og ligge i den nordlige barskogsonen. Den sovietske delen skal bestå av det strengt vernet Kostamukshaområdet som strekker seg over 48.000 hektar mens den finske delen skal bestå av fem forskjellige områder. Hovedhensikten med denne grenseparken skal være å fremme miljøforskning og komme frem til metoder for vern av de forskjellige biotoper .

FRANKRIKE: SÅRBARE ELVEBREDDER

Fylkesrådet i Isre skal litt etter litt kjøpe opp de mest sårbare elvebreddene i fylket for å verne og valorisere utsatte områder som samtidig skal gjøres tilgjengelige (for publikum). (Calypso Log, Nr 93).

POLEN: FUGLENE ER TRUET AV TURISTVIRKSOMHET

Av 222 uglearter som hekker i Polen, er ca. 30 % i nedgang. Grunnene er menneskelig inngrep i skogen, drenering av myrområder, massiv bruk av kjemiske produkter og mekanisering av jordbruket samt den stadige økingen av en dårlig kontrollert turistvirksomhet. (Wild und Lund, 23.9.1990).

NYE PUBLIKASJONER

Insektvern

Det er kommet et nytt hefte i "Naturvern" serien. Nr 44 tar opp den biologiske betydningen av hymenopterarter i Europa (veps, bier, maur osv.). Heftet koster 20 FF (2.70 E) og kan bestilles fra Europarådets publikasjonsavdeling (Service des publications du Conseil de l'Europe), BP 431 R6, 67006 Strasbourg Cedex.

Museene og naturen

I serien "Miljøtreff" er det gitt ut et nummer 9 som tar opp "Naturmuseer: et instrument for kunnskap, valorisering og vern av den europeiske naturarven". Det tar opp resultatene av det arbeidet som ble utført under et seminar over dette emnet som ble holdt av Europarådet i samarbeid med det internasjonale Museumsrådet. (Strasbourg, 1. september 1989).

(Service des publications du Conseil de l'Europe, 24 FF. (3,50 E)).



SKOGENE I DEN EUROPEISKE DELEN AV SOVIET-UNIONEN

Den europeiske delen av Soviet-Unionen består vesentlig av et lavlands-område med åser og sletteland som ligger mindre enn 200 meter over havet. Dette are øst-europeiske slettelandet er omgitt av høye fjell: Kaukasus og Krimfjellene i syd, Karpatene i vest, Ural i øst og Khibinyfjellene i nord.

Den europeiske delen av området er dekket av 34 % skog (191,3 million hektar). Skogtettheten varierer mellom 58 % i nord til fra 2 til 3 % i den sydlige delen av Ukraina og Russland. Det finnes syv forskjellige vegetasjonssområder: arktisk isørken, tundra, tundra med skogstrekninger, skog, steppe med skogstrekninger, ørkenliknende strøk og subtropiske områder.

Den nordlige delen av skogområdene er dominert av barskog som gran (*Abies*), furu (*Pinus*) og *epicea* (*epicea*). I den østlige delen er lerketret meget utbredt (*Larix decidua*, *russica*). Blandingskog med furu, gran, *epicea*, bjørk (*Betula*), osp (*Populus tremula*), or (*Alnus*), bøk (*Fagus silvatica*), eik (*Quercus*), lind (*Tilia*), ask (*Carpinus betulus*), lønn (*Acer*) og alm (*Ulmus*) er typisk for de nedre deler av dette området som strekker seg fra Karpatene til Volga og til de sydlike deler av Ural.

I steppeområdene finnes det en sammenhengende skogstripe som er bredere i vest enn i øst. Her finner man vekselvis eikeskog, hvit akasia (*Robinia pseudo-acacia*), lønn og trær av almefamilien.

De karpatiske fjellside er dekket av en steppevegetasjon som høyere opp blir erstattet av løvskog og deretter av eik og bøk og av barskog som Nordmannagranen (*Abies nordmanniana*) og *epicea orientalis* når man kommer enda lenger til fjells.

I de fuktige subtropiske områder i Colchidekløften (kysten syd-øst for Svartehavet) og i Lenkoran (kysten syd-vest for det Kaspiske hav) finner man barskog med svartalm (*Alnus glutinosa*), eik, ask; zelkova, *pterocarya* og et stort antall lianer og eviggrønn barskog.

Alvorlige faresignaler

De to største skogreserver i den europeiske delen av Soviet-Unionen er på 24,3 milliarder kubikkmeter. Den årlige økningen av avkastningen av de viktigste treslag er på 333,2 millioner kubikkmeter. 90 % av hogsten er barskog.

Intensiv hogstmetode har gått hardt ut over skogene i de nordlige og nord-østlige delene av landet. Tungemaskiner har presset sammen jorden og ført til forandring i den hydrologiske likevekten.

Industri og sur nedbør virker stadig mer inn på skogen. Særlig rammet er Kolahalvøya, visse deler av Randstatene, Ural og områder rundt storbyer og industristrøk. Virkningene av sur nedbør er derimot mindre følbare i de sentrale områder.

Som en følge av Tsjernobylkatastrofen er skogene mer eller mindre forurenset over 3,5 millioner hektar (Ukraina, Hvite-Russland, Russland).

Ifjor tørket skogene ut på en overflate av 47.400 hektar i den europeiske delen av Soviet-Unionen. De viktigste årsaker er føreandring i den

hydrologiske likevekten, ugunstige værforhold (tørke, fuktighet, vind osv.), industriavfall, skader forårsaket av insekter, vifle hovdyr og g nag er e og av forskjellige ty per sop pv ekst er .

Man har registrert forekomster av den grønne eikelarven (tortrix viridana) og andre larvearter på en samlet overflate av 533.500 hektar. Det finnes furularver (dendroliunus pini), lymantria menacha, bupalus pinaria og andre parasitter. Rotbrannen (pourridie) herjer på områder som til sammen dekker 218.000 hektar. Parasittene finnes særlig i skoger som ligger i nærheten av store byer og industricentre.

Statens tjeneste for skogvern har opprettet 41 stasjoner i den europeiske delen av Soviet-Unionen. I 1989 ble det utført forskjellige typer målinger over områder som til sammen dekker 955.700 hektar for å finne frem til metoder for kontroll av skadelige organismer. Det er 1 % av det samlede skogareal. Biologiske vernemetoder utgjør 71 % av alle igangsatte tiltak.

I de siste årene har man kunnet konstatere nye parasittarter som man enda ikke har biologiske metoder til å bekjempe. Det dreier seg om slimbillen i Moldavia, einermiddelen på Krimhalvøya og i Krasnodarområdet samt eikemiddelen som er meget utbredt i den centrale delen av Ukraina.



SKOGFORNYING

Russland har lang erfaring i skogfornyning. I den europeiske delen av Soviet-Unionen blir det årlig plantet skog på områder som dekker mer enn 2 millioner hektar. 95 % er bartrær.

Man har gått imfor å plante skog for å verne pløybar jord, beitemarker og ørkenliknende områder. Til nå er det plantet verneskog på mer enn 4,1 millioner hektar. Men det er langt fra nok og det er planer om å verne enda 2,4 millioner hektar i 1991 - 2005.

I den europeiske delen av Soviet-Unionen finner man mer enn 5.000 hektar land som er avsatt til planteproduksjon. 70.000 kan brukes til slik produksjon og ytterligere 12.000 er beregnet til genetiske reserver. Det finnes også store centre for planteforedling. Skogsektoren har 16 forskningscentre. Det viktigste er den føderale "Lesprdektgruppene" med sine 12 underbedrifter samt "Soyouzguiproeskhoinstitutet" med sine 16 filialer. Det Russiske Vitenskapsakademiet, Jordbruksakademiet og høyere lærested er interessert også for problemene i forbindelse med skogbruket og treindustrien.

Det er satt i gang et globalt "skogprogram" som skal gå frem til år 2010; Det tar opp problemene som utnytelsen av skogressursene, skogplanting, vetneskog, utvalg av egnede arter og genetikk, vern mot skogbrann, parasitter og sykdommer, kontroll med menneskelige inngrep, radioaktiv stråling osv.

Uten et inngående kjenkap til hva som er normalt og hva som ikke er det, til de første tegnene å at en situasjon begynner å bli kritisk og til mulighetene for en gjenopprettelse av den biologiske likevekt er det ikke mulig å forebygge økologiske anomalier eller bringe menneskets virksomhet i harmoni med de biologiske systemer. Det er livsviktig at de økologiske problemer blir tatt opp til debatt.

For å sikre de økologiske systemer trenger man ikke bare innsats på en lang rekke områder, men også et variert utvalg av de forskjellige sidene ved biosfæren. Studiet av de forskjellige prosesser som griper inn i skogens økologi og utarbeidelsen av vitenskapelige anbefalinger for miljøvern nødvendiggjør et retrospektivt forsknings-samarbeid som enda ikke er tilstrekkelig utbygget.

Den sovietiske statlige skogkomite er åpen for samarbeid med alle organisasjoner som arbeider med skogproblemer på europeisk nivå, nasjonalt som regionalt. Det er min oppfatning at det er på tide å sette i gang et unikt fellesprogram for hele Europa som i tillegg til utveksling av informasjon og kollektive undersøkelser av skogens økologi også omfatter praktisk samarbeid for å komme frem til et enhetlig målinsystem for det tekniske skogressurser, men som også skal være en del av de globale målinsystemer. Det er allerede satt i gang tiltak på denne sektoren. Soviet-Unionen, De Forente Stater og flere europeiske land er gått sammen om å opprette et felles luftovervåkingsystem for skog.



Professor Vassili Soukhikh
Vice-president for den Stalige
KOMITE I Soviet-Unionen for skogressursene.

nyhetsbrev

N A S J O N A L V I R K S O M H E T



HELLAS . LOVEN OM BEITEMARKER

Det hellenske forbundet for naturvern la i september 1989 frem en klage for det Statlige Råd med krav om annullering av en serie på 340 bestemmelser angående skogstrekninger som er gjort om til beitemarker i overensstemmelse med Lov 173/87. Rådet har godtatt disse klagen og erklært at disse bestemmelsene som var tatt på fylkesplan, er antikonstitusjonelle. Ca. 10.000 hektar får således tilbake sin status som skogområde. Det hellenske selskapet fortsetter å arbeide for en total annullering av den omstridte loven om beitemarker. (Vår kontakt i Hellas.)

ITALIA : AMP MOT FORURENSNINGENE

Gentrum i Napoli er blitt stengt for biltrafikk hver søndag for å forsøke å redusere luftforurensningene forårsaket av eksos. Etter Milano og Torino er Napoli den tredje store italienske byen som er blitt midlertidig stengt for biltrafikk i centrum. (Europe Environment.)

LUXEMBOURG STANS I ØDELEGGELSEN AV SKOGER OG ELVER

Luxembourg har endret loven av den 11. august 1982 om vern av naturen og naturrikdommene for å begrense de naturskadene som er forårsaket av visse typer sports- og friluftsvirksomhet. Klatring i skogkløfter og padling på elver er særlig i søkelyset. (Vår kontakt i Luxembourg.)

STORBRITANNIA FORSKNINGSPROGRAM FOR PERLEMORSOMMERFUGLEN

En av de skjeldneste og mest utsatte sommerfuglartene i Storbritannia, den vanlige perlemorsommerfuglen (*Fabriciana adippe*) er gjenstand for et forskningsprosjekt som skal klarlegge årsakene til at den er i stadig nedgang. Denne sommerfuglen som tidligere var meget utbredt i England og Wales, er nesten forsvunnet i løpet av de siste 50 årene, blant annet på grunn av endringer i biotopene. Man vet imidlertid ikke nok om deres habitater til å kunne sette i gang effektive tiltak for bevaringen av dem. (Vår kontakt i Storbritannia.)



Urboken *NOLA-naturvårdsatllrder i odlingslandsskapet.*

Naturvårdsverkets
Forlag
Svarspost
Kundnummer 170229502
171 01 SOLNA

Frankeras
ej.
Mottagaren
betalar
portal.



Viistergårdens garde,

med en svinrotting på frisk mark i södra
Västergötlands skogsbygder

Viistergården ligger i Odenis socken ca 2 mil söder om Alingsås. Nere i dalgången, till höger i bilden, ligger sjön Ömmem (123 m o h). Trakten är koloniserad under medeltiden. Odenas finns första gången omnämnt i en tiondelängd från 1396. Av den geometriska kartan från 1718 framgår att ången torde ha omfattat omkring 120 tunnland. Förhållandet mellan åker och ång var 1:10. År 1893 återstod mindre än hälften av ången eller 54 tunnland. Resten hade brutits upp till åkrar, där nu ingick i en modernare typ av växtföljdsbruk. Idag återstår av ången ca 3 tunnland. Det mesta är stenig mark, "hackeslätt". Västergården är en gammal sliktgård som nu brukas av Alf och Gillis Bryngelsson. Fram till 1971 sköttes ångarna av brukarna själva, men sedan dess ordnar hembygdsföreningen ett årligt slåttergille och står nu för det mesta arbetet. Man slåår hela arealen med lie och slått. em infaller traditionsenligt när fröna börjat rasia i *tingsskallarans* torra frohus, dvs i mitten av juli eller något senare.

Svinrot, "bjälke" som den kallas här, dominerar ensam vegetationen med sin tåta bladmassa. Svinrottingar är hogproduktiva. De bästa delarna av den här avbildade ången taxerades 1832 till en godhetsgrad som svarade mot 50 till 88 procent av en fullt avkastande ång.

Stagg, som här kallas siigg, har en stark stallning med god konkurrenskraft utan att bli undertryckt i bladverket. Ymniga, utan att nå dominans, är *kruståtel*, *blodrot* och *ångsskallra*. Bland karaktärsarterna skall *spad ogontrost* och tidigblommande *faltgentiana* särskilt nämnas. De är hode i Sverige pga att sent slagna, ljusoppna friskånger numera är en stor sällsynthet (se vidare s 136). Övriga karlvaxter som ger stark identitet åt Viistergårdens tamligen basfattiga "bjälketånger" är *darrgras*, *knagras* och *loppstarr*. I något torrare, mer utlakade randområden står *slåtterfibbla*, *slåttergubbe*, *klockpyrola* och *trubbdaggkäpa* tillsammans med barris och slåtterformad *ljung*. I ången kan på senhosten ett flertal arter av svampgruppen *va.x:skivliingar* beskådas, alla uppenbart gynnade av slått. em.

Åke Carlsson, som visade oss ången skriver om hembygdsföreningens arbete: "Man har tagit itu med det största och viktigaste av minnena från den gamla bondekulturen: marken och dess viihtlighet. Föreningen har inte hamnat i den tragiska situationen, som råder på många håll med liar, rafsor, brynebyttor och andra slåtterredskap hängande i hembygds museet, men ången ting att vårda."

Viistergården i Gantarås,

med en mager, sidliint ång i södra Västergötlands hogliinta skogsbygder

Gantarås ligger i Tollsjo socken 240 m o h i det magra, bergiga skogslandet mellan Borås och Alingsås. "Ångar sågos några få instingde omkring gårdarna, på <lessa viistgota fjiillar" skriver Linne på sin resa genom trakten den 6 juli 1746 och nämner från dem *bjork*, *ljullig*, *slåttergubbe*, *ångskouall*, *hollisbar*, *skogsstjama*, *od.on*, *slåtterblomma*, ("som idag visade sina första blommor i diilderna av <lessa ångar"), *kruståtel*, *fårsvillgel* och *stagg*. "Harav ses, att vaxteme i ångarna voro mindre artige för åkonomis, än botanicis."

Gantarås omnämns första gången i en tiondelängd från år 1546. En stor del av gårdens garde utgjordes, enligt den första kartan från 1856, av lågproduktiva myrmarker och magra heddar. Det som nu är åkrar på omse sidor om den sidliinta ången i bilden var då till större delen också ångsmark. År 1912 angavs ången i vårt exempel, belången i Östergården, ha en godhetsgrad som svarade mot 17 procent av en fullt avkastande ång. Att den sidliinta ången levte kvar, beror nog på att den skulle behöva rojas på mtingder av stora stenar för att bli tjinnlig som åker. Allt sedan vallodling infördes på gården är det åkervallarna som har utgått först. Inte förriin i slutet av juli eller början av augusti har det varit dags för slåtter på restingarna.

Området har hog nederbord. Marken är tidvis översilad av ytvatten och sttindigt genomsilad av ett hogt grundvatten. Vattnet är basfattigt beroende på att mortinen har består av surt, silikatrikt material.

Vegetationen har ingen växtart som dominerar. Rikliga och allestides närvarande är *stagg*, *fårsvillgel*, *vårbrodd*, *hirsstarr*, *tuvtåtel* och *smorblomma*. Rikliga men mer inskränkta till de fuktigaste delarna är *stjärnstarr*, *blekstarr* och *trädtåg*. Slått. em håller tillbaka arter som *alggras*, *tuvtåtel* och *humlebloms-ter*, vilka under ohavdade förhållanden snabbt skulle inta marken. Starkt missgynnade av slått. em är *blåtåtel* och *koopptåg*. Arter som ger stark identitet åt Gantarås' sidliinta ång är *loppstarr*, *ångsstarr*, *gokbloms-ter*, tidigblommande *slåtterblomma* och *granspira*. Ett stråk *iden* västra delen av ången, är en gammal "flotång", dvs en ång som påverkats av godseltvatt. en, i detta fall lakvatten från en gammal honsgård. Honshuset är borta sedan länge men effekterna på vegetationen kvarstår. Stråket är hogvuxet men artfattigt med *smorblomma*, *tuvtåtel* och *humlebloms-ter* i mtingd, medan många arter från den ögodslande tingsdelen saknas.

Åven *brudborsten*, närmast i bilden, uppträder som godselgynnad slåtterväxt. Den förekommer rikligt i de nedåtslutande åkerrenar som påverkas av ntingslåtting från åkern.

Gantarås brukas av familjerna Borje och Tomas Karlsson.

Landskapsvård for sjal och oga

For fem år sedan var hagen en blivande granskog. Men Christer Boethius bclgg ner granar-na och llimnade kvar de stora bjorkarna. Nu har han en vacker hage med lovtråd på en matta av gras och blommande orter.

- Du skulle se färgerna, sliger Christer nar vi vandrar over hagens sensommarbleka vlixtlighet.

- Forst lir det vitsipporna. Sen blir marken alldeles rodlila av goklirt. Gullvivorna lir på våg tillbaka och blir fler for varje år, och...

Redan nu vlixer dår ett 60-tal orter, varav flera år sådana hag- och ångsvlixter som i takt med landskapets omvandling borjar bli allt mer sållsynta. Bara på en enda kvadratmeter hittade en botanist 27 olika arter.

Sovit ijorden

Det år naturen sjålv som svarar for den hår ortrikedomen. Christer har bara hjilpt naturens krafter på trave n genom att skapa forutslittningarna.

- Man råknar med att det tar hund ra år att skapa en riktig ang med djuprotad ortrik grlissvål, sliger Christer.

Att han redan efter några år har så pass många orter, beror på att hår har varit slåtter- och betesmark i minst 150 år. Under de senaste decenniernas igenvlixning har froer och kanske också rotter gått i ide och bidat sin tid.

En viss roll har också kraftledningen spelat. Genom att marken alltid Milits tippen under ledningen, har orterna haft en plats dår de kunnat overleva.

Christer Boethius lir lantbrukare på Weckla gård i Vadsbro. Det år hans intresse for historia och for botanik som år grunden till hagen. Historieinteresset forde honom till en gammal gårdskarta, dår han hittade namnet Skenla hemhage på marken som då var en blivande granskog. Han borjade fundera over begreppen ang och hage och bestämde sig for attforsokaåterskapa Skenla hemhage. Det blev for hoi10m många nya erfarenheter i sokandet efter gamla metoder och fungerande arbetssiitt.

Upplevd historia

- For mig lir arbetet upplevd historia, en kontrast till det vanliga traktoråkandet. Det har givit mig mycket, sliger Christer som betraktar hagen som sitt fritidsnoje.

Några inkomster ger inte hagen. Inte ens boet har gått att an-



Pd sensommaren ldnar Christer Boethius två kor augrannen får att få hjälp med att ansa marken i hagen, eller angen som den ratteligen borde kallas. Christer passar också så på att hamla traden - bde får tradens skull och (år kornas. Foto Ingegerd Wachtmeister.

vända de hår forsta åren, utan resultatet efter slåtterns moda har hamnat direkt på komposten.

-Egentligen har jag inte tid heller. Jag stjal mig tid. Det blir på sommarkviillar och natter som jag går hår uppe.

Slåttergille

Når det blir dags for slåtter bjuder han in grannarna till några timmars arbete med liar och riifor. Slåtterfolket bjuds forstås på mat och kaffe.

For Christer år arbetet med hagen ett slitt att återupplitta bondens något skamfilade anseende som miljovårdare .

- For att kunna leva på gården måste jag bruka den på ett siitt så att vissa arter triings undan. I hagen får de en fristad dår de kan leva vidare.

- Hiir kan jag skapa något vackert av mitt yrke.

For att liira sig mer och for att sprida ideerna, startade Christer en studiecirkel med folk från bygden dliir också några från berorda myndigheter deltog

Ser man till ytan, så iir Christers hage på dryga två tunnland kanske inte något større bidrag till bevarandet av det sormliindska kulturlandskapet. Åndå lir hans hage mycket viirdefull.

Tack vare hans insats hevaras ett anta! av de orter och de insekter som inte Jangre har en plats i det modema jordbrukslandskapet. Hans arbete betyder också att kunskaper om de gamla brukningsmetoderna hevaras.

Att sedan forbipasserande får något vackert att titta på, gor ju inte saken siimre.

Lomrne

Den innehållsr ika herdevåskan, LOMMEN, herdeskråets kännetecken, som gett namn åt kontaktbladet, har också namngett vår ldens vanliga ogräs. Lommen, bursa pastoris, har fått sitt namn därför att frokapslarna liknar just herdevåskor.

Lommen kommer ursprungligen från Eurasien men är nu spridd i hela vår lden utom i tropikerna. Den växer i stort sett på alla slags jord. Det enda ogräs som kan vara vanligare är möjligen våtarven.

På våren skördas lommen av många i Kina såljs spadlomme på torget. Smaken påminner om smörgåsar och det är som sådan lommen används. Den är bäst innan blomstjälkarna sticker upp.

Som så många andra arter har lommen ansetts väcka en slumrande konstdrift. Det gäller dock att vara försiktig och undvika storkonsumtion. Större mängder av lomme verkar nämligen som drastiskt avföringsmedel.



VI TIDIG
PÅ ST
SVIDT
LØV



C!) - KRATTARNA

Så skater Christer hagen

Egentligen skulle Skenla hemhage ratteligen kallas ångnumera, för den skots närmast som en ång. Men Christer vill hellre fortsätta med att kalla den för hagen.

Så här går det till:

På vintern *rojning* av träd och buskvegetation. Han underkvistar och hugger, så att det kommer ner ljus till marken.

I vitsippstid är det dags för *fejrfagning*, dvs stadning och krattning.

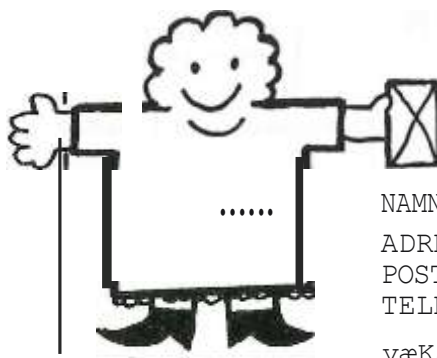
Före midsommar blir det *fejrfagning*, ogräs som ormbunkar, ålggräs och hundlokor måste bort, får inte froa av sig.

I slutet av juli blir det riktig *slåtter*.

Framåt slutet av augusti sätts elstanglet upp och två kor sätts in för *fejrfagning*. När betet börjar tryta får de fårska lov, då Christer *hamlar* traden.

Ingegerd Wachtmeister

Anmäl nya medlemmar



NAMN:

ADRESS:

POSTADRESS:

TELEFON:

VÆKSAMHET:

Island i'ned J'Orenirgen Norden



Föreningen Norden, Nyköping, Sverige, arrangerar i samarbete med Södermanlands Museum en Islandsresa, som även medlemmar i Nordiska Förbundet får Kulturlandskap iir vilkomna att delta i. Tiden är från den 9 juni till den 15 juni. Flyg Arlanda - Reykjavik. Bra hotell. Pris ca 11 000 kronor. Tema för resan är "sund og safn", bad och museer. I flit det ta k ommer musl k ocli kulturlandskap.

Flyget från Arlanda anländer sandagen den 9 juni. På måndagen sker en rundresa på sydlandet. Tisdagen ägnas åt en stadsrundtur. På onsdagen görs en dag! Hesa norr ut med besök bland annat torvgårdar och kyrkor. Övernattning sker på Akureyri, där också större delen av torsdagen tillbringas. Återresan till Reykjavik sker med flyg. På fredagen blir det museibesök m. m. Flyget till Arlanda avgår på lördagen.

Närmare upplysningar: Resekontakten, Rox 68, S-61123 NYKÖPING. Telefon 0155-170 70.

Husichef Nanna Hermansson, telefon kvällen 0155-822 65.

NATUR MILJÖ KULTUR 1991



KUNSKAP I LANDSKAP
DET FÖRÄNDERLIGA LANDSKAPET
LINKÖPING 6-8 AUGUSTI 1991

Fortbildningsnämnden
Universitetet i Linköping
581 83 LINKÖPING

Rikskonferens om hur natur- och kulturlandskapet kan utnyttjas i undervisningen.

Konferensen riktar sig till låg- och mellanstadie lärare samt lärare i biologi, geografi och historia på gymnasiet och gymnasiet, barnskolelärare, förskollärare, fritidspedagoger och musikalpedagoger. Järntorget med ansvar för

natur-, miljö- och kulturinformation.

IDEUTSTÄLLNING

UPPLYSNINGAR

I samband med rikskonferensen NA MILJÖ KULTUR 1991 anordnas en ideutställning där viktiga inom samhällsbyggnad/kola/11111 ccl/rtc och/eller elever presenterar, ett lokalt utvecklingsarbete, eller utvald utvecklingsmaterial etc på temat "Kunskap i landskap". Enda villkoret är att utvecklingsarbetet som presenteras inredigt har publicerats eller har lönsats kommersiellt.

Ytterligare upplysningar om rikskonferensen Natur Miljö Kultur 1991 lämnas av Birgitta Brodin under ovanstående adress eller per telefon 0155-170 70.

Trodde det var en fleip

Anna Marie Graff har fått Akershus fylkes første miljøvårnspris. Hun har fått det for sitt långa, energiske og framgangsrike arbeid med å verna Tanumplatået og Tanumskogen i Bærums kommun vester om Oslo og skydda det virdefulle kulturlandskapet der fram ny bebyggelse. Priset er på 10 000 kroner. Anna Marie tinker "bruke priset til å dra på studietur til Sverige i sommer."

Anna Marie skisserer en målsattning for studieturen:

- 1 Finne et passende område som ligner Tanumplatået i Sverige, og der arbeidet med verneplan har vært vellykket.
- 2 Den typiske forvaltning av området/eierforhold.
- 3 Hvem forvalter området i dag faglig, administrativt og eventuelt politisk.
- 4 I hvilken grad kan dette sees som vellykket.
- 5 Hva er overforbart til Norge?
- 6 Sammenligne med planprosesser i Norge, både på kommuneplan og fylkesplan.

Anna Marie ber om hjelp. "Hvor i Sverige bør jeg dra? Kan Nordiske forbund for kulturlandskap være behjelpelig med å gi meg referanser?"

Omslagshilden er en tekening av Rolf Gulbrandsen som viser det store åkerfeltet vester om Tanums kyrka. Den ligger i en argumenterlig form fra 1989 for bevarande av Tanumplatået. Teksten under den er hentet fra samme skrift. Her følger ytterligere "klipp" for å nå det karakteriserte området.

Tanumskogen ligger på et platå mot øst og sørøst. Bratte rasurer stuper ned mot det bebygde dalrommet. Fra toppen av skrånten har man utsyn over Oslofjorden og åsene i Vestmarka. Mer enn 10.000 mennesker bor i gangavstand fra Tanumskogen som er eneste nærre område for disse. Platået innenfor har en slak helling mot vest, en ideell soleksponering som gir området godt lokalklima. Platået er som en åpen skål begrenset av åser. Inne i skålen er det småkupert og det blir mange små landskapsrom av forskjellig karakter. Det er ca. 500 da skog av middels og høy bonitet og ca. 50 da dyrket mark i god hevd. Det er et for østlandsområdets vedkommende forbausende intakt jordbrukskulturlandskap, med middelalderkirken på toppen av anumåsen som det dominerende punkt. Tanum -"tun" og "heim" = "inngjerdet gård" - er en av de eldste gårdene i Bærum. Gravhaugen fra eldre jernalder og vikingatida forteller at Tanum i lang tid var et politisk og religiøst tyngdepunkt i bygda. Skogen gjennomveves av stier som følger de gamle oldtidssveiene. Når man går på tur her trækker man i tusen år gamle fotefar.

I Kommuneplan -86 foreslås at ca. 400 da av skogen og all dyrket mark bygges ut til boligbygging.

Man forstår at Anna Marie først trodde "det bare var en fleip" når han fikk beskedet om at han hadde fått det første miljøvårnspriset av Akershus fylke. Visst kan forbundet sine medlemmer hjelpe henne.

Adressen er: Anna Marie Graff

1. Tanumveien 70

N-1300 SANDVIKA

Norge

Telefon (från Sverige) 00947 (pip 12547872).

NORDISK BYGD

Det Nordiska Kulturlandskapet i 1900-talet
Historisk kulturlandskap i morgondagens Samfund



NORDISK BYGD - är årsskrift för NORDISKA FÖRBUNDET FÖR KULTURLANDSKAP. NORDISK BYGD nummer 4 har gått ut till alla betalande medlemmar.

Saknar du de senaste numren av NORDISK BYGD har du med all sannolikhet inte betalat din kontingent.

Du kan betala i efterskott. Betala då för 1990 och 1991 på samma gång. Ange på giroblanketten att det gäller båda åren och om du vill ha NORDISK BYGD. Du får både nr 3 och 4 för 1990 års avgift.

KULTUR

Föreningen Kåringårdar - partipolitiskt och religiöst obunden - har valt tre tecken som sin symbol. De står för:

- * framsynighet
- * öppenhet och
- * varsamhet

På en kåringård lär människorna öppna sig för att lära ut sina kunskaper och ge bestående praktisk erfarenhet. Där kan man ha lågersko- leverksamhet och en ny slags turism med människor, som stannar för en tid och arbetar - mot mat och husrum - med olika sysslor på gården.

På en kåringård bygger man upp en beredskap mot vardagens kriser. Där har man ännu kvar kunskap om hur man klarar sig under enkla förhållanden helt eller delvis utan moderna hjälpmedel som olja, el, hel- eller halvfabricerade livsmedel, hushållsmaskiner, bil eller vår många importvaror. Ofta har man en levande genbank av utrotningshotade husdjursraser eller grönsocks-, rotfrukts-, blom- eller fruktträdssorter. - Man arbetar i kortare kretslopp.

FORSKNINGSPROJEKT under framväxt

Idén om kåringårdar kommer att ligga till grund för ett forskningsprojekt, ställt av Nordiska Ministerrådet. I februari 1990 - om allt går som det skall - representerar föreningen Danmark, Norge, Finland och Sverige för att planera projektet och hitta minsta gemensamma nämndare för jämförande studier. Troligen blir det i första hand en kåringårdsinventering och en utvärdering av gårdarnas livsstyrka.

VAD SKULLE DU VILJA HA UT AV DENNA FORSKNING? KOM MED FÖRSLAG!

Anna Horn, Lilla Fredsberg, 171 71 Solna, tel. b/ 08-85 88 70.
Har Du frågor ring mig eller Hårta Fritz, tel. 08-716 04 97.

Kassoren har ordet

På årsmötet i fjol fick jag i uppdrag att undersöka om det var möjligt att upprätta servicekonton för Forbundet i andra nordiska länder utom Norge. Fordelen med detta skulle vara att medlemmarna i dessa länder då kunde betala medlemsavgifterna till ett konto i det egna landet. Både från Sverige och Finland har det nämligen kommit klagomål på att det är både krångligt och dyrt att betala till ett norskt postgiro-konto. Forbundet har också måst betala avgifter på ankommande betalningar via svenska och finska banker.

Nu är det finska kontot öppnat! Numret är 1099 421 och adressen är min vanliga: Småtindv 18, N-8000 BODØ, Norge. Kontot skall bara användas för inbetalningar av medlemsavgifter inom Finland med Åland.

Vi kommer fortfarande att behöva betala räkningar till Finland över det norska kontot för att slippa omfattande redovisningsrutiner till Norges Bank. Kraven därifrån höll nämligen på att stjälpa hela lasset. Eller vad sågs om kravet om en ingående ekonomisk rapport senast den tiende varje månad! Det är ju ingenting en liten ideell förening just precis kan klara av. Efter många om och men fick vi desperis - på de uttryckliga villkåren: att samtliga inbetalningar på kontot skulle galla medlemsavgifter, totalt saldo regelbundet måste överfiltras till det norska kontot med noggrann angivelse "medlemsavgifter" och till slut att inga andra utbetalningar fick göras från kontot!

För Sveriges del gick det tyvärr samma. Medan den finska Postbanken utan vidare kunde ta på sig uppdraget med automatiska överföringar, kräver det svenska Postgirokontoret att det alltid ska stå minst 50.000 kr på kontot för att göra detsamma! Och det kravet har NFKL inte ekonomi till att efterfölja.

När det gäller Danmark har jag fått pålitliga upplysningar om att det inte är något problem här. Girering till Norge är fortfarande kostnadsfri i båda länderna och inbetalningsavgiften är densamma som inom Danmark. Så länge det nu varar ...

Det är nu kassarens fromma hopp att alla medlemmar nu betalar så fort som möjligt. Ah, har Du redan gjort det, förstås!
Vår ekonomi är inte precis lysande. De två Nordisk Bygd som kom efter nyår innebär ett stort innhugg i vårt lilla kapital, även om vi fick ett synnerligen bra pris på dem från redaktör Meesenburg, tack för det!

Vårliga hälsningar från ishavskusten i norr

Eder kassör

ÅRSMÖTE OCH MEDLEMSKONFERENS 1991

Finland ansvarar för 1991 Ars medlemskonferens och årsmöte. Samlingen sker i Uleåborg (Oulu). Motesplats blir Kuusamo. Forlågning (framt i 2 personers rum) och motesförändringar sker på Oulanka biologiska station i Oulanka nationalpark. Carl-Adam Hæggestrom har huvudansvaret för arrangemangen.

Tema för föredrag och exkursioner: Kulturlandskap i marginalbygd. Exkursionsområden är bl.a.: Oulanka nationalpark med besök på dammang, slättermyrar och stubbskottsångar samt en björnfilja; Lilla kasernvaara vid ryska gränsen med Jäkälmutkar i källor och färdan; Juuma by med forsar och kvarnrester; Jäkälvuoma sprickdal med arktisk-alpin reliktfloora; lågfjället Riisitunturi i Posio kommun där skogsbruk väss vid skogsgränsen, med skogspark tundra och backkärr, samt själva Kuusamo kyrkoby.

Tid: 22 - 26 augusti 1991.

Anmälan bör ske snarast. Senaste anmälningsdag är den 15 juli. Kan inte definitivt besked lämnas till dess så begir anstånd. Eftersom antalet deltagare på Oulanka biologiska station är begränsat sker rumfördelningen i turordning efter anmälan. Sena anmälningar kan inte garanteras fullt tillfredsställda önskemål.

Anmälan sker genom alt 400:- kronor (norska) betalas in på något av förbundets postgirokonton NORSKT POSTGIRO: 4 51 14 32 eller FINSKT POSTGIRO: 1099 421.

Arsavgiften (100:-) kan betalas samtidigt med anmälningsavgiften. Ange vad inbetalningen avser och glöm inte avsändaravgiften. Alla anmälda får ett detaljprogram före mötet.

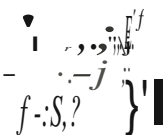
Kostnaden för mat och logi liksom resan till och från Uleåborg får varje deltagare själv svara för. Uppehållet beräknas kosta ungefär 65 mark per dygn. Då ingår morgonmål, lunch och middag. Lakan, handduk (obs! ej sovsäck) och handduk bör medtagas. Bra campingplats finns ca 1 km från den biologiska stationen. Kostnaden för de gemensamma bussresorna från och till Uleåborg, kaffe, bastuol och dylikt, utanför programmet, betalas särskilt.

ingår i anmälningsavgiften.

De som vill medverka genom att hålla föredrag på temat bör omedelbart meddela Carl-Adam detta.

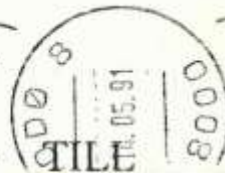
Ytterligare information om möte och konferens lämnas av Carl-Adam Hæggestrom, Tornfalksvägen 2/26, SF-02620 ESBO, Finland. Tel. +358-01912016 (tj), +358-0597939 (h). Fax +358-019120007. Övriga styrelsemedlemmar lämnar också information.

Forfrågningar om nationalparker o dyl kan stillas till Forststyrelsen, byrån för naturskyddsområdena, PB 233, SF-00121 HELSINGFORS, Finland. Tel. +358-061631.





FÖRENINGSBREV



AVS

NORDISKA FÖRBUNDET FÖR KULTURLANDSKAP

c/o Kelvin Ekeland
Östra Storgatan 25
S-611 34 NYKÖPING
Sverige

NORG(NOREG..

Stod de syften Nordiska Förbundet för Kulturlandskap betalar för genom att vara medlem och sprida information.

Medlemmar i Nordiska Förbundet för Kulturlandskap får varje år bland annat årsskriften NORDISK BYGD i fång och dessutom vanligen ett extranummer av denna samt medlemsbladet LOMMEN. Erbjudanden om kurser och exkurslönor och möjligheter till kontakt med fackfolk och specialister lämnas också.

Medlemsavgiften är 100 kronor i dansk, norsk eller svensk valuta och 65 mark i finsk. Islänningar betalar i norsk valuta. Familjemedlemmar betalar 25 kronor respektive 15 mark. De får inte NORDISK BYGD och LOMMEN.

Inbetalning till NORSKT POSTGIRO 4 51 14 32 eller
FINSKT POSTGIRO 1099 421.

Arsavgift kan betalas samtidigt med anmälningsavgift till årsmötet och medlemskonferensen i Kuusamo 1991. Ange på talongen vad inbetalningen avser och glöm inte avändaravgift.

Styrelseledamöterna fungerar som kontaktpersoner för medlemmarna. Ta kontakt om du har några funderingar eller frågor! I år har styrelsen följande sammansättning:

ORDFÖRANDE
Eller Worsce, Lundbergvej 2, Værum,
DK-8900 RANDERS, Danmark.
Tel a 86-445186

Karl-Erik Frandsen, Københavns Universitet, Historisk Institut, Njehsgade 102, DK-2300 KØBENHAVN S, Danmark
Tel a 31-542211
b 31-503618

VICE ORDFÖRANDE
Earl-Adam Hæggström,
Tornfalksvägen 2/26, SF-02620 ESBO,
Finland. Tel a 90-1912016
b 90-597939

Marita Karlsson, Landskapsstyrelsen,
PB 60, SF-22101 MARIEHAMN, Åland
Tel a 928-125000
b 928-16887

SEKRETERARE

Kelvin Ekeland, Storgatan 14,
S-824 00 HUDIKSVALL, Sverige
Tel a 0650-97804
b 026-17100

Ann Norderhaug, Kjellerveien 4d,
N-3140 BORGHEIM, Norge
Tel b 033-84100

KASSÖR
Mats Nettelbladt, Snåtindvejen 1B,
N-8000 BOLLÅN, Norge Tel a 081-62100
b 081-27317

Erlend Porsroose, Kerteminde Museum,
Strandgade, DK-5300 KERTEMINDE,
Danmark Tel a 64-723727
b 64-732092

Olof Stroh, Torkelsgatan 10 C,
S-75329 UPPSALA, Sverige
Tel a 018-102290